

Vastupidavus ehk õige kannataja motiiv muistsetes pühatekstides

Ergo Naab

Usuteaduskond

Vastupidavuse mõiste

- Vastupidavus, kannatus/kannatlikkus:

hypomonē – 'kannatlikkus, püsivus, vastupidavus';

karteria – 'vastu pidamine, talumine, püsimine';

makrothymia – 'pikameelsus, kannatlikkus, püsivus, vastupidavus'.

- Õigus ja Õige – *dikaiosynē* ja *dikaios* (hbr k. *zaddik*) – kui Jumala õigus, millest tuleneb sotsiaalne õiglus.

Õige kannataja Vanas Testamendis

(Heebrea Piibel – TaNaK ehk *Torah, Nevim, Ketuvim* ehk ‘Seadus, Prohvetid, Kirjutised’)

Kui kaua sa, Issand, unustad mind hoopis, *kui kaua* sa peidad oma palet mu eest? (Ps 13:2)

Kui kaua ma pean muret tundma oma hinges ja kandma kurbust päevast päeva oma südames? *Kui kaua* saab mu vaenlane suurustada mu vastu? (Ps 13:3)

Kui kaua, oh Jumal, saab tagakiusaja teotada? Kas vaenlane võib sinu nime laimata jäädavalt? (Ps 74:10)

Kui kaua sa, Issand, peidad ennast? *Kui kaua* su viha peab leegitsema nagu tuli? (Ps 89:47)

Kui kaua õelad, *kui kaua*, Issand, õelad tohivad ilutseda? (Ps 94:3)

Õige kannataja Vanas Testamendis: Psalm 37

Õiged *versus* õelad

- 30 *Õige suu kõneleb tarkust
ja tema keel räägib õigust;*
- 31 *tema Jumala Seadus
on tema südames,
tema sammud ei kõigu.*
- 32 *Õel varitseb õiget
ja püüab teda tappa.*
- 33 *Issand ei jäta teda tema kätte
ega lase teda hukka mõista,
kui ta üle kohut mõistetakse.*
- 34 *Oota Issandat ja hoia kinni tema teest,
siis ta ülendab sind, et sa pärid maa;
ja sa näed, kuidas õelad hävitatakse!*

Õige kannataja Vanas Testamendis: Iiobi 21

- 3 *Olge minuga kannatlikud, siis ma räägin,
ja kui olen rääkinud, võite irvitada!*
- 4 *Kas ma kaeban inimese peale?
Ja miks ei peakski mu vaim muutuma kannatamatuks?*
- 5 *Vaadake minu poole, siis te ehmate
ja panete käe suu peale.*
- 6 *Sest kui ma sellele mõtlen, siis ma jahmun
ja värin haarab mu ihu.*
- 7 *Miks jäävad õelad elama,
saavad vanaks, võtavad isegi jõudu juurde?*
- 8 *Nende sugu seisab kindlana nendega nende ees
ja nende järglased on nende silma all.*
- 9 *Nende kojad on säästetud hirmust
ja Jumala vitsa pole nende peal.*

Õige kannataja Vanas Testamendis

- *Deuteronomistlik* (*deuteros* – teine; *nomos* – seadus) usupuhastus ja selle mõjulugu alates 6. saj eKr. Juutide vangipõlv Babülonis.

Iseloomulik range seadusekuulekus, pühakirja tehakse vastavas laadis lisandeid ja redaktsioone.

Selle stiili näitetekstina võib lugeda 5Ms 5-11; 28-30.

Loogika: kui on „hukatus“, peab olema ka „nurjatus“, selleks et ei saabuks hukatus, tuleb kõrvaldada nurjatus.

Eks hukatus tule ülekohtute tegijale ja õnnetus sellele, kes nurjatust teeb? (Ii 31:3jj)

Õige kannataja Uues Testamendis

- Üks Jeesuse paljudest tiitlitest UTs (Inimese poeg, Taaveti poeg jne), on ka „Õige“ (*dikaios*).
- Matteuse evangeeliumis on prohvetid ja õiged mainitud samas kontekstis (Mt 10:41; 13:17).
- Jeesus kui süütu ja õige:
  - Pilaatus: „Ma ei leia sellel inimesel mingit süüd.” (Lk 23:4)
  - Röövlid ristil: „me saame kätte, mis meie teod on väärt, aga tema ei ole teinud midagi sündmatut.” (Lk 23:41).
  - Väepealik: „See inimene oli tõesti õige!” (Lk 23:47).
- Pauluse kiri „Roomlastele“ – usu läbi õigeks saamise teoloogia.

Jeesus kui mudel-kannataja

„Ja Jeesus hakkas neid õpetama, et Inimese Poeg peab palju kannatama ning hüljatama vanemate ja ülempreestrite ja kirjatundjate poolt ja tapetama ning kolme päeva pärast üles tõusma.“ (Mk 8:31)

Paulus: „Sest teile ei ole ju kingitud ainult armu uskuda Kristusesse, vaid ka kannatada tema pärast.“
(Fl 1:29)

Paulus: „Võtke mind eeskujuks, nagu mina võtan Kristuse!“ (1Kr 11:1).

Paulus kui õige kannataja

2Kr 11

---

²³ Nema on Kristuse teenrid. Ma räägin pööraselt - mina olen rohkem. Ma olen palju rohkem vaeva näinud, palju rohkem vangis olnud, saanud palju enam hoope, tihti olnud surmasuus.

²⁴ Ma olen juutide käest viis korda saanud ühe hoobi vähem kui nelikümmend,

²⁵ mind on kolm korda keppidega pekstud, üks kord püütud kividega surnuks visata, kolm korda olen üle elanud laevahuku, terve öö ja päeva olen olnud veevoogudes;

²⁶ tihti olen olnud teekondadel, ohus jõgedel, ohus teeröövlite käes, ohus oma rahva seas, ohus paganate seas, ohus linnades, ohus kõrbes, ohus merel, ohus valevendade käes,

²⁷ töös ja vaevas, tihti valvamises, näljas ja janus, tihti paastumises, külmas ja alasti;

Paulus kui õige kannataja

Hilisem Pauluse koolkond jätkab Pauluse vanglaprofiili produtseerimist:

„Mõtelge mu vangipõlvele!“ Kl 4:18;

„...vang Kristuse pärast“ Ef 4:1

Efesose kirjas konstateeritakse, et Paulus on „evangeeliumi saladuse ... käskjalana ahelais“ (Ef 6:19).

Pauluse vangistusega tegelevad veel 2Tm (4:9–18), vihjates märtrisurmale ja kohtule (s 6–8)

„Ja kõiki, kes tahavad elada jumalakartlikult Kristuses Jeesuses, kiusatakse taga.“ (2Tm 3:12)

Algkristik sotsiaal-eetiline ja poliitiline programm.

„Vastupidavus“ kui ’vastu panemine, vastupanu’

Vägivalla jõud kui tugevama õigus *versus* jumalik õigus kui vägivallatuse eetika.

„Olge kained, valvake, sest teie vastane, kurat, käib ümber nagu möirgav lõvi otsides, keda neelata! Tema vastu seiske kindlad usus, teades, et teie vendadel maailmas tuleb neidsamu kannatusi täielikult kanda.“ (1Pt 5:8-9)

Mis kasu on kannatamisest kurjategijana?! „Aga kui te peaksite kannatama õiguse pärast, siis olete õndsad.“ (1Pt 3:14)

Iiobi lugu

Iiobi raamat (2. saj eKr)

Iiobi testament (1.saj pKr)

<https://usuteaduskond.ut.ee/et/sisu/piibel-kontekstis>

